

Merialuesuunnittelun toisen kierroksen käynnistäminen

LLHall 05.02.2024 § 6
331/10.05/2023

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Merialuesuunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 8a luvussa. Lain mukaan merialuesuunnitelmien laatimisesta vastaavat maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä.

Merialuesuunnittelu on osa EU:n yhdenmetyä meripolitiikkaa, jolla pyritään älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan siniseen talouteen. Merialuesuunnittelun tavoitteena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, merialueen luonnonvarojen kestävää käyttöä, sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelussa tarkastellaan eri käyttömuotojen tarpeita ja sovitaan ne yhteen ottaen huomioon meriympäristön asettamat reunaehdot.

Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, mutta strategisena aluesuunnittelun työkaluna se tukee maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä tuottamalla tietoa merellisten toimialojen mahdollisuuksista, meriympäristön arvoista ja niiden yhteensovittamisesta.

Ensimmäinen merialuesuunnittelukierros toteutettiin vuosina 2017–2021. Suomen Merialuesuunnitelma 2030 valmistui joulukuussa 2020. Suunnitelma laadittiin kolmessa osassa rannikon maakuntien liittojen yhteistyössä.

Maakuntavaltuustot hyväksyivät suunnitelmat kukin erikseen. Ympäristöministeriö toimitti suunnitelman EU:hun maaliskuussa 2021.

Valtioneuvoston merialuesuunnittelusta antaman asetuksen mukaan maakuntien liittojen tulee tarkastella merialuesuunnitelmien ajantasaisuutta vähintään kymmenen vuoden välein. Asetuksessa säädetään myös suunnittelualueista: Lapin liitto vastaa yhdessä Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueesta ja laatii yhdessä näiden liittojen kanssa suunnitelman, joka kattaa Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren sekä niihin rajautuvat talousvyöhykkeeseen kuuluvat alueet.

Varsinais-Suomen liitto jatkaa rannikon maakuntien liittojen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioliittona. Koordinaatioliiton tehtävä on mm. yhtenäisestä suunnitteluprosessista huolehtiminen ja rahoitushakemusten valmistelu. Suunnittelua on jatkettu useissa EU-hankkeissa kuten eMSP NBSR, MSP Green ja Baltic Sea2Land. Hankkeilla on valmistauduttu suunnitelman päivitykseen mm. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman näkökulmasta

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 (EMKVR) kansallisesta meripolitiikan toimintalinjasta on myönnetty rahoitus MSP-EGD (Merialuesuunnittelu – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma) eli *Merialuesuunnittelun tietovarannon sekä adaptiivisen yhteistoiminnallisen suunnittelun vahvistaminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mahdollistamiseksi* -hankkeelle (MH 19.6.2023). Hankkeella rahoitetaan koordinaatiota ja toteutetaan rannikon maakuntien liittojen toisen merialuesuunnittelukierroksen ensimmäinen osa.

Toimintaympäristössä on merialuesuunnitelman hyväksymisen jälkeen tapahtunut suuria muutoksia: EU-säädökset ovat uusiutuneet, merellisen energiatuotannon tavoitteet ovat kasvaneet, ilmastonmuutos on edennyt arvioitua nopeammin, merenkulun ja merellisen ruoantuotannon merkitys mm. huoltovarmuuden näkökulmasta ovat kasvaneet.

Ympäristöministeriössä on vuoden 2023 aikana käynnistetty useita merituulivoiman vauhdittamiselvityksiä samalla kun energiantuotantoyhtiöt ovat käynnistäneet omia tutkimushankkeitaan. Ruotsin merituulivoimaan keskittyvä merialuesuunnitelmaehdotus on valmistunut. **Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt lakivalmistelun, jonka tavoitteena on talousvyöhykkeen suunnittelu- ja luvitusjärjestelmän selkiyttäminen merellisten vihreän siirtymän hankkeiden vauhdittamiseksi. Vesien- ja merenhoidonsuunnitelmien päivitys valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä.**

Edellä mainituista syistä myös yhteensovittava ja osallistava merialuesuunnitelma tulee tarkistaa asetuksessa säädettyä nopeammassa aikataulussa. Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioryhmän tavoitteen mukaan suunnitelmaehdotuksen tulisi valmistua vuoden 2026 aikana.

Lapin liiton hallintosäännön 14 §:n mukaan merialuesuunnittelun laatimisesta ja tarkistamisesta päättää maakuntahallitus.

Lisätietoa: www.merialuesuunnittelu.fi, www.merialuesuunnitelma.fi

- Esittelijä** maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto
- Päätösesitys** Maakuntahallitus päättää aloittaa Lapin liiton, Pohjanmaan liiton, Keski-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton yhteisen merialuesuunnitelman laatimisen Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren sekä niihin rajautuville talousvyöhykkeen alueille.
- Päätös** Hallitus hyväksyi päätösesityksen keskustelun jälkeen yksimielisesti.
- Tiedoksi** Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto, Ympäristöministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö